

En ny UKAS?

En särskild delegation inom universitetskanslersämbetet med arbetsnamnet DYRK har lagt fram ett förslag om införande av s. k. yrkesinriktade studiekurser vid universiteten. Man föreslår att sådana kurser kommer till stånd redan hösten 1969 i administrativ teknik, arbetsmarknadsteknik med personaladministration, informationsteknik, utlandsfrågor och biståndsteknik, zoo-fysiologisk metodik samt museiteknik. Studiekurserna skall omfatta en termin och ge 20 poäng. En studerande skall kunna medta högst två kurser i sin akademiska grundexamen, som alltså till en tredjedel kan komma att bestå av de nämnda specialkurserna.

Som motiv för förslaget anger delegationen, att den ökade tillströmningen till särskilt de filosofiska fakulteterna gör det angeläget att vidta åtgärder som kan underlätta övergången från studier till yrkesarbete. Vidare anses det önskvärt, att många som genom yrkeserfarenhet och egna studier skaffat sig reella förutsättningar för högre studier men som saknar formella studiemeriter kan få tillgång till en adekvat vidareutbildning vid universiteten.

Liksom när det gällt andra på universitetsbyråkratisk väg tillkomna förslag har det föreliggande rönt en starkt negativ kritik vid remissbehandlingen. För det första finns det skäl att kritisera målsättningen. Som allmänna riktlinjer för universitetsstudierna gäller i dag, att dessa skall utgöra "en allmän förber-

delse för yrkeslivet, som lämnar ett betydande utrymme för en grundläggande vetenskaplig skolning och möjlighet för den studerande att utveckla en kritisk attityd till vetenskapliga problem". Det finns ingen anledning att rucka på dessa riktlinjer. Delegationen aktar sig också för att ge sig in på någon närmare diskussion utan konstaterar bara frankt, att eftersom de föreslagna studiekurserna till större delen inte avser "att förbereda de studerande för speciella funktioner inom en speciell bransch", behöver DYRK inte komma i konflikt med den gällande målsättningen för universitetsstudierna.

Detta förefaller vara en taktiskt betingad konstruktion. DYRK vill inte väcka den björn som sover. Slipper man diskussion på den här punkten nu, bör det vara möjligt att senare i tysthet göra vilka ändringar man vill. Nu gäller det att få det föreslagna systemet accepterat. Men självfallet går det inte i längden att upprätthålla en distinktion mellan yrkesinriktade kurser och yrkeskurser. Det hade varit bättre, om delegationen gett sig in på en öppen diskussion av problematiken i stället för att försöka ge ett intryck av att det inte finns något att diskutera.

Behövs då inte någon yrkes- eller yrkesinriktad utbildning? Jo, självfallet. Den studerande behöver i många fall som komplettering efter den generella grundläggande utbildningen vid universiteten en specialinriktad utbildning för den blivande yrkesverksamheten. Sådan

utbildning ges i dag i betydande omfattning av arbetsgivaren, vare sig det är fråga om offentlig eller enskild verksamhet. Allt talar för att det bör förbli så även i framtiden. Det är bättre att låta dem som kan den saken ha hand om specialiseringen än att universiteten skall åta sig nya uppgifter, som de ändå inte kommer att kunna lösa tillfredsställande.

Det finns också anledning att närmare diskutera målsättningen att slopa kraven på formella studiemeriter. Visserligen har kravet på gymnasiekompetens redan i stor utsträckning urholkats. Det har blivit allt lättare att få dispens och därtill kommer att olika praxis följes vid de olika läroanstalterna. Det kan ändå ifrågasättas, om det är rimligt att helt slopa de formella meritkraven. Förekunskaper måste under alla omständigheter finnas hos den studerande och dessa kan åtminstone i någon mån utläsas av betyg över vunna studieresultat. Det borde inte heller vara svårt att finna någon metod för att snabbt och effektivt kunna mäta resultatet av självstudier. Mycket talar för en frikostig dispensgivning. Att däremot helt släppa efter på de formella kraven kan vara inhumant. Det kan leda till att personer, som inte är lämpade för högre studier, lockas in på den akademiska banan med tragedier av olika slag i släptåg — studieneuroser, skuldsättning etc. Inte heller bemästras därigenom det redan nu besvärliga problemet med den starka tillströmningen till de fria fakulteterna. Det ter sig inte heller tilltalande att som DYRK räkna

med att eventuellt införa spärrar för de föreslagna kurserna. Det måste betecknas som olyckligt, om vid de i övrigt ospärrade fakulteterna införs kurser med spärrad intagning.

DYRK har tänkt sig att i de föreslagna kurserna skall förenas både studerande med fyra eller fem terminers universitetsstudier men utan yrkeserfarenhet och studerande med yrkeserfarenhet men utan teoretiska studier bakom sig. Därmed riskerar man att kurserna blir för elementära eller för avancerade för de båda kategorierna i teoretiskt resp praktiskt hänseende. Vad gäller det teoretiska innehållet i kursernas uppläggning inrymmer detta redan till större delen i den undervisning som ges i olika universitetsämnen. De studerande, som t. ex. har en samhällsvetenskaplig inriktning, väljer rimligtvis en kurs med motsvarande innehåll. De finner emellertid då, att åtskilliga delmoment i de särskilda kurserna har de redan studerat inom de olika ämnena. Kurserna kommer således att ge dem för litet eller också kommer de helt enkelt att uppfattas som ett bekvämt sätt att uppnå en examen. Det är uppenbart olämpligt att delvis dubbelrade kurser får ingå i samma ram av 120 poäng för examen. Det torde dessutom vara tveksamt, om en fil. kand., som innehåller yrkesinriktade kurser, kommer att uppfattas som fullt likvärdig med en nuvarande fil. kand.-examen.

Man ställer sig också frågan, om det finns något klart uttalat intresse för det

slags utbildning, som DYRK föreslår, och finner till sin förvåning att det enda underlaget utgörs av en synnerligen bristfällig avnämarenkät, som genomförts av AMS 1967. Ett antal arbetsgivare har fått yttra sig om praktiskt inriktade kurser, varvid svårtolkade och mångtydiga kursrubriker uppställts i enkäten. Det sägs ingenstans, om de tillfrågade vetat om det varit fråga om vidareutbildningskurser eller inskolningskurser. Det finns anledning tro, att uppgiftslämnarna haft de mest skiftande föreställningar om avsikten med kurserna och upplägningen av dessa. Och detta har varit det enda underlaget för DYRKs kursuppläggning! Inte heller

har man brytt sig om att utröna, om det finns något egentligt intresse bland de studerande för den föreslagna verksamheten.

Specialinriktad yrkesutbildning behövs som komplettering till den generella grundläggande universitetsutbildningen. Men den specialutbildningen ges bäst nu och framdeles av avnämarna direkt. Ingenting kan vinnas vare sig för samhället eller de direkt berörda parterna på att man försöker dyrka upp bakdörren till universitetsorganisationen. Låt universiteten i lugn och ro få anpassa sig till den stora av statsmakterna nu beslutade förändringen. Övergången kan bli besvärlig nog ändå.